

PROGRAM PODPORY
**ČESKÉHO
KULTURNÍHO
DĚDICTVÍ
V ZAHRANIČÍ**

Závěrečná zpráva o působení lektorky/lektora

Akademický rok: 2016/2017

Destinace (země, město): Polsko, Opole

Jméno, příjmení: Mgr. Jiří Byčkov, Ph.D.

Místo působení: Institut slavistiky, Opolská univerzita

Český jazyk a literaturu studují polští studenti na Institutu slavistiky Opolské univerzity jako samostatný studijní obor. Spolu s bohemistikou studují ve všech ročnících okrajově i další slovanské jazyky, např. srbštinu nebo ruštinu. Denní studium je členěno na tříletý bakalářský program a navazující dvouletý magisterský program. Kombinované studium bohemistiky na fakultě není zajišťováno. Český jazyk studovalo v uplynulém akademickém roce v bakalářském programu celkem 7 studentů v prvním ročníku (úroveň A1 – A2), 4 studenti ve druhém ročníku (úroveň B1 – B2) a 4 studenti ve třetím ročníku (úroveň C1), z nichž v zimním semestru 3 studenti vycestovali do České republiky na zahraniční studijní pobyt v rámci unijního výměnného programu Erasmus+ a v letním semestru se studijního pobytu v ČR zúčastnil 1 student. V magisterském studiu studovalo 10 studentů ve druhém ročníku (úroveň C1), první ročník nebyl v uplynulém akademickém roce otevřen. Také studenti magisterského programu se v letním semestru zúčastnili studijního pobytu v České republice, konkrétně pobývali a studovali na univerzitách v Pardubicích, v Brně a v Olomouci.

V akademickém roce 2016/2017 se lektor věnoval praktické výuce českého jazyka (*Praktyczna nauka języka czeskiego*) v bakalářském studijním programu. V magisterském programu již výuka praktické češtiny neprobíhala. Jazykovědné disciplíny – morfologii, lexikologii, syntax a literárněvědné disciplíny učily na obou stupních polské kolegyně. V bakalářském programu byla praktická výuka češtiny v obou semestrech rozdělena mezi českého lektora a polské kmenové vyučující. Rozdělení výuky mezi dva vyučující je z mého pohledu efektivní a smysluplné, protože polské kolegyně vysvětlují studentům některé obtížné gramatické jevy a interference v polštině, což je pro ně srozumitelnější. Naopak některá fonetická

a fonologická pravidla, lexikální specifika českého jazyka a zásady ortoepie studenti snáze chápou v podání českého lektora.

Časová dotace v zimním semestru pro první ročník byla stanovena ve výši 5 hodin praktické češtiny týdně, pro druhý ročník to bylo 5 hodin týdně a pro třetí ročník 4 hodiny týdně. Pracovní úvazek lektora v průběhu zimního a letního semestru akademického roku činil v průměru 420 hodin, tj. 15 hodin týdně včetně konzultací. Počet hodin se však může podle potřeby univerzity měnit.

K výuce českého jazyka a literatury v jednotlivých ročnících byly využívány rozšířené a osvědčené jazykové učebnice – New Czech Step by Step, Český krok za krokem 2 (L. Holá, P. Bořilová) s pracovními sešity, Čeština pro cizince 1. a 2. díl (A. Nekovářová), Čeština express 1, 2, 3, Čeština pro středně a více pokročilé (J. Bischofová a kol.), Basic Czech I., II. a III. díl (A. Adamovičová, D. Ivanovová), frekvenční slovníky, encyklopedie, denní tisk (MF Dnes, Lidové noviny), odborné časopisy (Naše řeč, Literární noviny, Krajiny češtiny) a další metodické materiály. V 1. a 2. ročníku byl kladen důraz na zvládnutí spisovné výslovnosti, osvojení základních slovíček a frází v každodenní komunikaci, předcházení interferenčním chybám, deklinaci jmen a číslovek včetně správných tvarů v singuláru i v plurálu, porozumění jednoduchým písemným textům a mluveným projevům. Ve výuce studentů se osvědčovalo střídání různých forem vzdělávacích aktivit, např. čtení a překlad jednoduchých úryvků z české beletrie, komunikační modelové situace s hranými dialogy, psaní krátkých textů na libovolná témata, poslech a převyprávění audionahrávek, jazykové hry (křížovky, kris kros, pexeso apod.) a sledování kvalitních českých filmů, kulturních dokumentů a pohádek. Zvýšený zájem projevovali studenti 1. ročníku o skupinové učení a projektové vyučování. Výuka ve 3. ročníku byla zaměřena především na intenzivní komunikaci s lektorem o aktuálně probíraných tématech z učebnic, schopnost diskutovat na odborné úrovni a správně se vyjadřovat, rozvíjet aktivní i pasivní slovní zásobu, osvojovat si složitější frazeologismy, samostatně prezentovat a vyjadřovat své myšlenky a vhodně reagovat v nečekaných situacích. Studenti po domluvě s lektorem jednou za 14 dní dostali za úkol připravit ve dvojici nebo samostatně powerpointovou prezentaci na téma, které pro ně bylo přínosné (např. cestování a cestovní ruch v ČR, založení vlastní firmy a možnosti podnikání, jednání na úřadech, nabývání nemovitostí cizinci atd.). Téma posléze prezentovali před celou skupinou a společně o něm diskutovali. Součástí výuky byla i příprava referátů o významných kulturních a historických památkách České republiky, o specifických českých tradicích a zvyklostech nebo sledování populárních českých filmů a pořadů. Na konci letního semestru uplynulého akademického roku absolvovali studenti ze všech tří ročníků poměrně náročnou závěrečnou zkoušku z praktické češtiny dle předepsané jazykové úrovně. Zkoušky se skládaly z části písemné a ústní. V písemné části museli studenti prokázat schopnost porozumět mluvenému i psanému slovu, správně používat gramaticko-lexikální pravidla a umět se srozumitelně písemně vyjadřovat. Ústní část byla orientována na prověření jejich kompetence samostatně komunikovat, tedy adekvátně spisovně a plynule reagovat v českém jazyce. Závěrečné zkoušky všichni studenti úspěšně zvládli.

Kromě výuky češtiny má lektor za povinnost podílet se na propagaci a šíření českého jazyka, literatur a podpoře českého kulturního dědictví. V rámci této povinnosti jsem naplánoval a zorganizoval několik kulturních akcí, vzdělávacích aktivit a interaktivních workshopů a seminářů.

Dne 24. 11. 2016 jsme společně s kolegyní Dr. G. Balowskou a studentkami 2. ročníku bohemistiky připravili a realizovali interaktivní vzdělávací workshop s názvem „*Poznáš svého souseda?*“ určený pro studenty 1. a 2. ročníku (věk 15–16 let) Lycea A. Mickiewicze v Hlubčicích. Cílem a smyslem uvedené aktivity bylo názornou a hravou formou přiblížit studentům fenomén sociální percepce (efekt prvního dojmu a jeho působení na člověka) a současně je naučit některá česká slovíčka fráze. (viz příloha č. 1)

Dne 14. 12. 2016 lektor naplánoval pro studenty všech tří ročníků bohemistiky kulturně poznávací výlet do města Kopřivnice. V dopoledních hodinách byla naplánována exkurze do Technického muzea Tatry, kde se studenti seznamovali s výjimečnými exponáty motorových vozidel a zároveň přitom v pracovních listech odpovídali na záludné a obtížné otázky z jejich historie. Po návštěvě Technického muzea jsme absolvovali společný oběd v místní restauraci a poté se všichni společně vydali na prohlídku Lašského muzea (Šustalovy vily), kde měli možnost spatřit expozici hliněného zboží a také expozici malíře a ilustrátora Zdeňka Buriana. Následující den studenti napsali krátký referát o tom, co je na výletě nejvíce zaujalo a proč. (viz příloha č. 2)

Pozornost si zaslouží iniciativa studentů 2. ročníku magisterského programu, kteří iniciativně a zcela samostatně připravili velmi bohatý a nápaditý program na tradiční prosincový vánoční večírek Institutu, kde se každoročně představují studenti s kulturním programem v češtině a v jiných slovanských jazycích. Kromě písní, recitace básní studenti seznámili hosty večírku (pedagogy) s českými i jinými slovanskými zvyky formou zábavných kvízů a testů pro vyučující. (viz příloha č. 3)

Ve dnech 11. 5. a 12. 5. 2017 se na Filologické fakultě Vratislavské univerzity konala mezinárodní odborná literárněvědná konference nazvaná: „**Velká kulturní témata slovanských literatur – Tanatos.**“ Na konferenci lektor přednesl svůj příspěvek s názvem „Motivy smrti a introspektivní reflexe smyslu vlastní existence jako syntetizující prvky románů Jakuby Katalpy.“ Uvedená studie bude publikována spolu s dalšími články v recenzovaném odborném časopisu *Slavica Wratislaviensia*. (viz příloha č. 4)

Dne 29. května 2017 vystoupily studentky bohemistiky z Institutu slavistiky Opolské univerzity pod vedením pedagogů, Dr. Malanowské a Dr. Byčkova, s divadelním představením pohádky bratří Čapků O pejskovi a kočičce na motivy knihy J. Čapka. Pohádku o tom, jak si pejsek s kočičkou upekli k narozeninám dort, studentky představily vtipnou a živou formou žákům 3. a 4. třídy ZŠ Malopolska v Opole. Představení se setkal s velmi pozitivním ohlasem. (viz příloha č. 5)

Populární české filmové večery pořádané lektorem v české restauraci Jesenická lahůdka v Opole pokračovaly i v tomto akademickém roce, nicméně počet večerů jsem z důvodu nízké účasti studentů snížil na 1 měsíčně.

Pracovní podmínky pro českého lektora na Opolské univerzitě jsou velmi dobré, polské kolegyně (vyučující) jsou vstřícné, komunikativní a lektorovi nápomocné v případě řešení jakýchkoliv organizačních nebo administrativních problémů. Lektor má v kanceláři k dispozici společnou kopírku pro pořizování a přípravu materiálů do výuky. V případě provádění změny ve výuce či přesunu v rozvrhu jsou kolegyně vždy ochotné vyjít vstříc. Jediným problémem na katedře je nevyhovující prostor pro uložení map, knih a učebních pomůcek. K dispozici je sice další pracovna, ale ta slouží především k výuce. V obou pracovnách je k dispozici počítač s připojením k internetu, skener a kancelářské papíry.

Technické a materiální zázemí univerzity je všeobecně na dobré úrovni, lektor má pro výuku k dispozici 2 notebooky, dataprojektor, CD přehrávač, DVD přehrávač s videorekordérem trvale propojený s televizorem. Výuka probíhá ve 3 různých učebnách, přičemž v každé z nich je nainstalovaná flipchartová tabule s fixy. Studenti, vyučující i lektor mají k dispozici knihy a časopisy ve studovně (v budově hlavní univerzitní knihovny) a pak interní knihovnu umístěnou v kanceláři vyučujících. Doplnění a vybavování knihovny odbornou literaturou (učebnice, slovníky) má na starosti český lektor, komunikace ohledně nákupu nových knih probíhá s Domem zahraniční spolupráce na velmi dobré úrovni.

Na základě smlouvy o pronájmu poskytuje univerzita lektorovi služební byt 1 + 1 o rozloze 28,80 m² v blízkosti univerzity. Zařízení bytu je moderní, lektor má k dispozici samostatnou kuchyň vybavenou kuchyňskou linkou s nádobím, ledničkou, plynovým sporákem, rychlovarnou konvicí, obývací pokoj s novým nábytkem, předsíň, balkón a sociální zařízení. Náklady na ubytování si lektor částečně hradí sám (nájem a zálohy na energie a služby), část nájmu hradí lektorovi univerzita a finanční kompenzaci za zvýšené životní náklady mu poskytuje i Dům zahraniční spolupráce.

V Opole 26. 7. 2017

Mgr. Jiří Byčkov, Ph.D.

Odkazy

https://www.facebook.com/SlawistykaUO/photos/?tab=album&album_id=499103210283082

https://www.facebook.com/pg/SlawistykaUO/photos/?tab=album&album_id=562209230639146